

Vergaderjaar 2011–2012

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 208

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 31 oktober 2011

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie¹ heeft op 5 oktober 2011 overleg gevoerd met minister Opstelten van Veiligheid en Justitie over:

- **de brief d.d. 17 juni 2011 van de minister van Veiligheid en Justitie inzake de veertiende voortgangsrapportage terrorismebestrijding (29754, nr. 205);**
- **de brief d.d. 18 maart 2011 van de minister van Veiligheid en Justitie inzake de samenvatting van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 24 (29754, nr. 200);**
- **de brief d.d. 19 april 2011 van de minister van Veiligheid en Justitie inzake de Nationale contraterrorismestrategie 2011–2015 (29754, nr. 203);**
- **de brief d.d. 11 mei 2011 van de minister van Veiligheid en Justitie inzake de onderhandelingen over het Ontwerp Terrorist Screening Center (TSC) (29754, nr. 204);**
- **de brief d.d. 6 september van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken met het Fiche: mededeling Europees systeem voor het traceren van terrorismefinanciering (22 112, nr. 1206);**
- **de brief d.d. 3 oktober 2011 van de minister van Veiligheid en Justitie ter aanbieding van de Samenvatting Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 26 (29 754, nr. 207).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
De Roon

De griffier van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
Nava

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Staaij (SGP), Arib (PvdA), Çörüz (CDA), Bruins Slot (CDA), De Roon (PVV), voorzitter, Brinkman (PVV), Vermeij (PvdA), ondervoorzitter, Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Gesthuizen (SP), Dibi (GroenLinks), Van Toorenburg (CDA), Peters (GroenLinks), Berndsen (D66), Van Nieuwenhuizen-Wijbenga (VVD), Schouw (D66), Marcouch (PvdA), Van der Steur (VVD), Recourt (PvdA), Hennis-Plasschaert (VVD), Helder (PVV), Taverne (VVD) en Schouten (ChristenUnie).
Plv. leden: Dijkgraaf (SGP), Bouwmeester (PvdA), Van Bochove (CDA), Koopmans (CDA), Dille (PVV), Elissen (PVV), Smeets (PvdA), Kooiman (SP), Ouwehand (PvdD), Karabulut (SP), Van Tongeren (GroenLinks), Smilde (CDA), Voortman (GroenLinks), Pechtold (D66), Van der Burg (VVD), Koşer Kaya (D66), Kuiken (PvdA), De Liefde (VVD), Spekman (PvdA), Azmani (VVD), Bontes (PVV), Dijkhoff (VVD) en Slob (ChristenUnie).

Voorzitter: De Roon
Griffier: Nava

Aanwezig zijn vijf leden der Kamer, te weten: Berndsens, Çörüz, Hennis-Plasschaert, Elissen en De Roon,

en minister Opstelten van Veiligheid en Justitie, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

De **voorzitter**: Ik heet iedereen welkom. De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie voert vanmiddag een algemeen overleg met de minister van Veiligheid en Justitie naar aanleiding van de veertiende voortgangsrapportage terrorismebestrijding. Ik stel voor dat wij voor de eerste termijn een spreektijd van vijf minuten en twee interrupties per fractie hanteren.

Mevrouw **Berndsens** (D66): Voorzitter. De oproep tot bezinning door experts, onder anderen door de voormalige AIVD-baas, de heer Van Hulst, lijkt helaas aan dovemansoren gericht. Deze experts hebben zich immers uitgesproken voor het kritisch bekijken van al onze maatregelen op het gebied van terrorismebestrijding. Een serieuze evaluatie vindt niet plaats. Is de minister bereid om ons beleid serieus en nuchter te evalueren? Is hij ook bereid om alsnog een horizonbepaling in de wetten aan te brengen? Gelukkig is het dreigingsniveau beperkt, dat wil zeggen: gering, maar niet uit te sluiten. Een terroristische aanslag is natuurlijk nooit uit te sluiten. Wat mij betreft is het dan ook prima om de frequentie van dit overleg over de voortgangsrapportage te verlagen naar jaarlijks. Ik heb in dit verband wel nog een vraag aan de minister. Hoe staat het met het afschaffen van het vloeistoffenverbod in vliegtuigen? Het blijft daarover immers nogal stil.

D66 blijft zich verzetten tegen normvervaging en dus tegen vervuiling van het begrip «terrorisme». Ik heb dat al eerder naar voren gebracht. Wij spreken over dierenrechtactivisme, over straatterrorisme en dergelijke, maar het commune strafrecht wordt aangetast als wij gebruikmaken van antiterrorismewetgeving. De middelen die ingezet worden, moeten wel een integriteitstoets kunnen doorstaan.

Steeds vaker komt naar voren dat dreiging uitgaat van verwarde eenlingen. Dat staat ook op de pagina's 48 en 49 van de Nationale contraterrorismestrategie. Deze eenlingen zullen deels wel en deels niet onder de definitie van terrorisme vallen, maar zij moeten in ieder geval een aandachtspunt zijn voor de komende jaren. Ik steun de acties op dit vlak uit de contraterrorismestrategie dan ook van harte, maar ik heb er wel twee vragen over. Hoe helpt de minister de lokale overheden om deze mensen beter in beeld te krijgen? Als de overheid deze mensen in beeld heeft, zijn de bestaande middelen om in te grijpen – ik denk daarbij ook aan zorg – dan wel voldoende? Op pagina 90 van de contraterrorismestrategie staat wel iets over het doorontwikkelen van het stelsel bewaken en beveiligen met bijzondere aandacht voor geradicaliseerde eenlingen, maar dat vind ik toch redelijk vaag en vrijblijvend. Kan de minister daar nog iets over zeggen?

Kan de minister verder een inschatting geven van de kosten van het antiterrorismebeleid in Nederland in de afgelopen tien jaar? Ik doel hierbij op de directe kosten, bijvoorbeeld voor de ICT voor datamining, voor de implementatie van de dataretentierichtlijn, voor de bewaarplicht van telecom- en internetgegevens, voor de aanschaf van bodyscanners et cetera. Ik doel bovendien op de indirecte kosten, bijvoorbeeld voor vertraging van vrachtwagens als gevolg van een antiterroristische screening of voor extra wachttijden op vliegvelden. Als de minister deze inschatting niet kan geven, vraag ik mij af of hij dit wel wil weten.

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): Is mevrouw Berndsen het met de VVD eens dat veel informatie over het inzicht in de kosten, de financiën, moet komen vanuit Europa en dat men wel daarmee bezig is, maar dat juist daar vertraging wordt opgelopen omdat de Spaanse sociaaldemocraten met het oog op de verkiezingen geen actie willen ondernemen?

Mevrouw **Berndsen** (D66): Mevrouw Hennis, ik heb gevraagd om de kosten die in Nederland worden gemaakt. Mijn collega in het Europees parlement zal vragen stellen over de kosten die in dit kader in Europa worden gemaakt.

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): Is een Europees overzicht niet veel beter, omdat je daarmee ook inzicht krijgt in de verschillende wijzen van financiering in de lidstaten?

Mevrouw **Berndsen** (D66): Nogmaals, ik ben nu geïnteresseerd in de kosten die in Nederland worden gemaakt. Over de kosten op Europees niveau moeten vragen gesteld worden in het Europees parlement. Ik maak nog een opmerking over de fiche over het Europees systeem voor het traceren van terrorismefinanciering. Mijn fractie heeft hier nogal wat principiële bezwaren tegen. Dit is ook in het Europees parlement naar voren gebracht. Wij zouden eigenlijk uitsluitend de filtering van data op Europees grondgebied willen om een einde te maken aan de overdracht van de databank aan de Verenigde Staten. Het actuele voorstel gaat eigenlijk nog verder dan wat de Amerikanen willen en doen. Wat privacybescherming betreft, gaat het eigenlijk wel heel erg ver. Hoe kijkt de minister hier tegenaan?

De heer **Çörüz** (CDA): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn brieven en de acties die worden ondernomen. Heel veel gebeurt natuurlijk in stilte, maar wij moeten zeker niet achteroverleunen. Alertheid is steeds geboden.

Mijn fractie stemt ermee in om de voortgangsrapportage niet elk halfjaar, maar jaarlijks te laten plaatsvinden. Ik teken daarbij wel aan dat de Kamer bijtijds en snel wordt geïnformeerd, indien dit noodzakelijk is of in bepaalde situaties.

Ik wil ook meteen reageren op de inbreng van mevrouw Berndsen. Ik heb er wat moeite mee als mensen uit het veld een tijdje nadat zij weg zijn op iets reageren. De vroegere baas van de AIVD deed dit. Ik heb mij afgevraagd waarom hij dat niet destijds heeft gemeld. Zoiets vind ik veel sterker. Is het bovendien werkelijk zo dat er niets gebeurt? De Kamer heeft zelf ook een evaluatie laten plaatsvinden. Die heeft ertoe geleid dat wij de Wet bestuurlijke maatregelen nationale veiligheid zullen afschaffen. Als de Kamer merkt dat wetten overbodig zijn, worden die afgeschaft. Ik zeg dit in reactie op de inbreng van mijn collega. Verder ben ik toch ook blij dat wij wetten hebben gemaakt, bijvoorbeeld over de trainingskampen, om de mazen in de wetgeving te dichten. Ik heb eerder al eens daaraan gerefereerd; die wetten ontbraken en daardoor zijn potentiële terrorismeverdachten vrijgekomen.

Mevrouw **Berndsen** (D66): De heer Çörüz zegt dat hij er niet tegen is om wetten af te schaffen, als dit kan. Ik vroeg aan de minister om aan te geven welke wetten er nog gebruikt worden en welke wetten eventueel afgeschaft kunnen worden. Mag ik van de heer Çörüz weten of hij dit gaat ondersteunen?

De heer **Çörüz** (CDA): Als wetten niet functioneren, moeten wij die wetten heel kritisch bekijken. Wetten zijn namelijk geen monumenten. Wetten maken wij met een bepaalde doelstelling, maar als die doelstelling op een andere wijze ingevuld kan worden, moeten wij heel kritisch naar die

wetten kijken. Tegelijkertijd moeten wij een oplossing zoeken, als wetten of andere actiemiddelen ontbreken.

Mevrouw **Berndsen** (D66): Mag ik constateren dat de heer Çörüz het met mij eens is dat de minister de wetten gaat evalueren? Dat was namelijk ook een vraag van mij.

De heer **Çörüz** (CDA): Volgens mij gebeurt dit regelmatig. De commissie-Suyver heeft ook daarnaar gekeken. Naar aanleiding van de bevindingen van die commissie hebben wij besloten om de wet ongedaan te maken. Ik ga verder met de Tamil Tijgers die deze week in het nieuws waren. Tot mijn verbazing is er veel commotie over het geven van lessen in de Tamilcultuur op 21 scholen. Een aantal gemeenten is daarop geattendeerd. Ik verbaas mij er echter meer over dat je aan de ene kant in dit land op terrorismelijsten kunt staan, maar aan de andere kant kennelijk les kunt geven. Die twee dingen tegelijkertijd vind ik toch wel ingewikkeld. Wij hebben de Tamil Tijgers op een lijst van terroristische organisaties gezet. Ik begrijp daarom überhaupt niet dat de organisatie van Tamil Tijgers les kan geven, nog los van de inhoud van die lessen. Kan de minister mij dit eens uitleggen?

Op pagina 4 in de brief van 17 juni staat iets over de Moslimbroederschap. Ik kan daar geen chocola van maken. Ik heb dat stuk drie keer gelezen en ik pak het er nu even bij om te citeren wat daar staat. «De Moslimbroederschap in Nederland, die in de media geregeld in verband wordt gebracht met extremisme en terrorisme, vormt momenteel geen dreiging voor de democratische rechtsorde. Op langere termijn vormt de broederschap mogelijk wel een bedreiging van de democratische rechtsorde. Er zijn echter geen aanwijzingen voor een radicale of gewelddadige koers.» Wat is het nou, wel of niet, en op grond van welke argumenten? Zoals gezegd, ik kan er geen chocola van maken, maar de minister misschien wel. Ik ga daarvan uit. Ik hoor dit daarom graag van de minister.

Ik kom nu op de Nederlandse jihadisten. In de dreigingsbrief staat dat een geringe dreiging van binnenlandse jihadistische netwerken een constante factor is. Daarnaast kent Nederland weinig personen die naar jihadistische strijdgebieden reizen. Van een dreiging van terugkerende jihadreizigers is dus momenteel geen sprake. Dat staat in de brief, maar dit is geheel in strijd met de berichtgeving in het nieuws van 12 september. Zowel de Telegraaf als de NOS besteedde aandacht aan het feit dat meerdere Nederlanders actief zijn als jihadstrijder of in het buitenland worden opgeleid tot jihadstrijder om daarna eventueel terug te komen naar Nederland. Hoe zit het hiermee? In de brief staan namelijk geruststellende woorden. Is de berichtgeving niet helemaal goed? Graag ontvang ik een reactie van de minister hierop.

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): Voorzitter. Mevrouw Berndsen sprak al over eenlingen. Ik denk dat inderdaad terecht wordt gesteld dat de aanslagen in Noorwegen de dreiging die uitgaat van geradicaliseerde eenlingen, wel degelijk onderstrepen. In Nederland is er helaas ook steun voor de ideeën van iemand als Breivik. Hoe speelt de overheid precies in op de vertaling van sympathie en van steun naar geweld? Ondanks het feit dat eenlingen hun acties veelal lijken aan te kondigen op internet, is het natuurlijk evident dat het ontzettend moeilijk is voor de overheid om hier precies een vinger achter te krijgen. Tegelijkertijd is het geen geheim dat juist radicalisering op internet het gedrag van de eenlingen lijkt te stimuleren. Ik wil dus heel graag wat meer inzicht in de strategie van de minister in dezen.

Gisteren las ik in de Volkskrant dat Al Qaida nog altijd onverminderd sterk is op het Arabisch schiereiland. Aan de terreurgroep zou alleen een zware slag kunnen worden toegebracht als de Jemenitische topleiders worden uitgeschakeld. Dit zou het antiterrorisme onderzoekscentrum van de

Amerikaanse militaire academie West Point concluderen. Als die conclusies allemaal waar zijn, hoe verhoudt zich dit dan tot de uitspraken van Washington naar aanleiding van de aanval van afgelopen vrijdag? Ik ontvang graag een concrete reactie van de minister.

Ik had ook een vraag over de Moslimbroederschap. Is er nu wel of geen dreiging? Zijn er wel of geen aanwijzingen? Ik snap de tekst in de brief ook niet helemaal. Ik sluit mij daarom geheel aan bij mijn collega van het CDA. Op pagina 5 van de brief van 17 juni jongstleden wordt gesproken over de terrorismegerelateerde veiligheidsrisico's die zijn verbonden aan migratie en reisbewegingen. Dit zou onder meer vragen om een verbetering van de informatiepositie voor rechtshandhavende diensten. Kan de minister concreet worden? Waar moet ik hierbij aan denken? Wordt hier bijvoorbeeld verwezen naar de plannen die ooit zijn ontvouwen door voormalig Europees Commissaris Frattini? Ik denk daarbij het aan het entry/exit-systeem, een Europees ESTA, eigenlijk een kopie van het US-VISIT Programme. Ik krijg graag een reactie hierop.

Collega Berndsén sprak al over TFTP, het Terrorist Finance Tracking Program. De minister stelt in zijn brief dat de algemene conclusie is dat de overeenkomst goed is geïmplementeerd. Ik spreek nu over de huidige overeenkomst. Deze overeenkomst wordt door beide partijen adequaat uitgevoerd. De realiteit is dat ik van binnenuit echt andere geluiden verneem. In de brief valt te lezen dat zowel de transparantie als de onderbouwing van de Amerikaanse verzoeken te wensen overlaat. Ik vind dit nogal cruciaal. Wij hebben het over de onderbouwing en de transparantie van de verzoeken. Moeten wij dan niet eens ophouden met de zaken mooier voor te stellen dan ze zijn? Graag krijg ik een reactie van de minister.

Er wordt gesteld dat het kabinet positief staat tegenover het EU-PNR-voorstel, het voorstel voor de Passenger Name Records. Afgelopen zomer sprak staatssecretaris Teeven tot mijn blijdschap kritische woorden over de voorwaarden en omstandigheden waaronder Europese passagiersgegevens aan de Verenigde Staten worden verstrekt. Hij vond dit alles niet goed genoeg en dat was volgens mij zeer terecht. Zal dit kabinet zich ten minste net zo kritisch opstellen bij het Europese voorstel, de EU-PNR-richtlijn?

Ik heb een vraag over terrorismefinanciering. De voorkeur wordt gegeven aan autonome strafbaarstelling van terrorismefinanciering. Mijn vraag – maar dat is misschien ook meteen mijn onnozelheid – is: wat zal in de praktijk precies het verschil zijn? Kan de minister precies aangeven op welke punten de huidige Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme tekortschiet?

Mijn laatste vraag – deze vraag heb ik al vaker gesteld – gaat over het Visa Waiver Program. Het blijft namelijk onduidelijk in hoeverre de relevante EU-lidstaten, de deelnemers aan het VWP, in dezen samen optrekken en dus de krachten bundelen. Beschikken deze landen over een zelfde MoU, dezelfde tekst, bijvoorbeeld over de samenwerking met het Terrorist Screening Center of verschillen de eisen die door de Amerikanen worden gesteld per lidstaat? Zo ja, voltrekt zich hier dan wederom het welbekende verdeel-en-heersspelletje? Is er in dezen sprake van volledige wederkerigheid, want dit is niet onbelangrijk? Graag krijg ik een concreet antwoord van de minister.

De heer **Elissen** (PVV): Voorzitter. Het is en blijft altijd moeilijk om een periode van een halfjaar terug te kijken. Als wij er een jaar van maken, wordt dit nog lastiger. Als er onvoldoende punten op de agenda staan, heb ik er natuurlijk geen moeite mee als wij een keer overslaan.

Ik ga nu verder met iets actueels. Ik heb begrepen dat de minister gisteren op werkbezoek is geweest in de RAI en daar een experiment heeft omarmd dat op Schiphol loopt, de proef SURE. Ik ben er natuurlijk heel benieuwd naar of de minister zich ervan heeft vergewist dat het beveili-

gingsniveau tijdens dit experiment in ieder geval niet lager zal zijn dan het thans gebruikelijke veiligheidsniveau op Schiphol. Misschien kan de minister ons informeren over de opzet, de duur en de inrichting van het experiment en te zijner tijd natuurlijk ook over de bevindingen. Dit was slechts ter introductie.

Net is al terecht gezegd dat de minister tot de conclusie komt dat er niet elk halfjaar substantiële nieuwe ontwikkelingen te melden zijn. Hij heeft dus het voornemen om de frequentie van deze overleggen terug te brengen tot eenmaal per jaar en dit alles te integreren in de jaarlijks te verschijnen rapportage van de contraterrorismestrategie. Op zichzelf hebben wij daar niet echt veel moeite mee als daar aanleiding toe is, maar tegelijkertijd moet je wel voorkomen dat het hele waslijstje worden. Het is dus vooral afhankelijk van de situatie. Wat ons betreft is de voortgangsrapportage echter een onvoldoende monitor. Sterker nog, per voortgangsrapportage wordt een niet nader onderbouwde selectie van onderwerpen gemaakt en bovendien worden iedere keer andere onderwerpen belicht. Daarmee wordt het onmogelijk om vergelijkingen te maken tussen voortgangsrapportages onderling en om de voortgang te controleren. Dat is dus best wel moeilijk. Een heleboel onderwerpen spelen een rol. Bij sommige onderwerpen staat dat het nieuwe ontwikkelingen betreft. Dat nemen wij dan vanzelfsprekend aan, maar wordt echt op ieder onderdeel voortgang geboekt of worden steeds alleen de onderwerpen gepresenteerd die de minister graag laat zien? Dit zijn mijn vragen met betrekking tot de selectie. Het is prima om nieuwe onderwerpen in de voortgangsrapportage te zetten, maar het lijkt ons ook een goed idee om minimaal alle ontwikkelingen aan te stippen die in de vorige editie genoemd werden. Als wij een beetje mazzel hebben, kunnen wij daar namelijk in ieder geval een lijn in ontdekken. Onze vraag is dan ook om de halfjaarlijkse voortgangsrapportage te blijven sturen en in principe ook halfjaarlijks een algemeen overleg daarover te houden en daar tevens de monitor aan toe te voegen. Op die manier wordt een vergelijking tussen voortgangsrapportages echt mogelijk. Hiermee wordt ook rechtgedaan aan het woord «voortgangsrapportage».

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): Ik begrijp de opmerking van de heer Elissen en ik snap ook zijn punt over het controleren van de voortgang, maar de VVD-fractie vindt het niet noodzakelijk om halfjaarlijks een rapportage te krijgen. Een keer per jaar een update aan de hand van actualiteiten is voldoende. Het is niet nodig om vast te houden aan iets wat overbodig blijkt te zijn. Ik ben het echter wel van harte met de heer Elissen eens dat de rapportage iets meer gericht zou kunnen zijn om beter de voortgang te kunnen controleren.

De **voorzitter**: Ik hoorde niet echt een vraag.

De heer **Elissen** (PVV): Onze ervaring is: wat je weggeeft, ben je kwijt. Het is nu dus misschien nog wat prematuur om te concluderen dat het overbodig zou zijn. Ik vind dat iets te snel, maar nogmaals, ook wij willen er niet keihard aan vasthouden. Ik hoop dat ik daarin voldoende expliciet ben geweest.

Ik heb nog een vraag over de NCTV-website. Waarom is een gedeelte van die website in het Arabisch? Is dit een soort pilot voor «meld terrorisme anoniem»? Zo ja, is die succesvol? Komen er meldingen binnen? Een letterlijk citaat uit de veertiende voortgangsrapportage: «In de afgelopen maanden is wel geconstateerd dat de pogingen om vanuit Nederland op jihad te gaan, vaker succesvol zijn.» Wat houdt dit in? Hoe komt het dat het dreigingsniveau daardoor niet is vergroot? Doet Nederland genoeg om de jihad-gang aan te pakken? Kan de minister vertellen hoe succesvol Nederland is? De minister heeft namelijk in het vorige algemeen overleg gezegd dat het mogelijk is om in concrete

gevallen een uitreis tegen te gaan. Zijn op dat vlak inderdaad successen te melden? Kan de minister die eventueel kwantificeren? Kan de minister ook voorkomen dat terroristen of potentiële terroristen zich laten bijscholen in jihadgebieden? Zo ja, kan hij daar dan misschien ook iets over melden?

Ik ga nu in op een ander citaat uit de voortgangsrapportage: «Daarnaast zou het besluit om een politiemissie naar de Afghaanse provincie Kunduz te sturen, ertoe kunnen leiden dat in ieder geval Nederlandse belangen in Afghanistan explicieter in beeld komen als gelegenheidsdoelwit.» Dat klinkt verontrustend. Hoe wordt de missie in Kunduz volgens de minister gezien door jihadistische groepen, als een militaire missie of als een politiemissie? Hoe komt het volgens de minister dat de jihadistische groepen het zo zien?

Verder las ik in de rapportage: «De voorbereidingen zijn gestart om tools – dat zijn zaken om op internet te zoeken naar terroristische teksten binnen afbeeldingen en films – «die in ontwikkeling zijn op privacybestendigheid te toetsen». De minister schrijft dat daarmee invulling wordt gegeven aan het principe «security by design». Ik begrijp dit niet helemaal, maar dat zal ongetwijfeld ook aan mij liggen. Wordt hier misschien «privacy by design» bedoeld? Kan de minister dit even toelichten?

Ik ga nog even in op een andere actualiteit. Vandaag las ik in een stukje over de NCTV in de Telegraaf dat terroristen proberen om de appeltjes-groene Arabische Lente te kapen. Als terroristen het dadelijk voor het zeggen hebben in de Arabische landen of de opstandelingen grootscheeps voor hun zaak winnen, hebben wij ook in Nederland een probleem. Is de minister dit met ons eens? Welke maatregelen staan de minister voor ogen? Kunnen bijvoorbeeld de grenzen dichtgegooid worden voor mensen uit Libië, Jemen en andere landen? Zo nee, hoe voorkomt de minister dan dat getraide jihadstrijders zich in Nederland vestigen?

Ik kom nu op de samenvatting van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 24. Daarin staat bijvoorbeeld dat de aanslagen in Griekenland en Italië vrees aanwakkeren voor geweld door anarchistische groepen in Europa. In dat kader, met name in verband met immigratie en asiel, is het de vraag of daar voldoende op wordt geanticipeerd, bijvoorbeeld – of misschien bij voorkeur – door immigranten uit die landen te weigeren of in ieder geval kritischer te zijn.

Op de agenda staat ook nog de de brief over de Nationale contraterrorismestrategie. In die brief wordt ingegaan op het beperken van de mogelijke schade na een eventuele aanslag. Ik lees in die brief echter niet hoe dit gaat gebeuren. Kan de minister dit wellicht nog even toelichten? De minister heeft ook aangegeven dat er in de contraterrorismestrategie meer aandacht komt voor cybercrime en cyberwarfare. Het is echter de vraag of daar meer aandacht voor komt. Is er bovendien een verbinding met de Nationale Cyber Security Strategie? Kan de minister daar ook nog iets over zeggen?

Ten slotte sluit ik mij graag aan bij de opmerking van mevrouw Hennis over EU-PNR. Ook ik vraag mij af of er daarbij voldoende waarborgen zijn voor de privacy.

Mevrouw **Berndsen** (D66): Zegt de heer Elissen nu eigenlijk dat je inwoners van Griekenland die misschien wel tot een anarchistische groep behoren, de toegang tot Nederland moet ontzeggen? Naar mijn idee zijn dat inwoners van Europa. Hoe wil de heer Elissen dit gaan doen?

De heer **Elissen** (PVV): Het zal mevrouw Berndsen niet zijn ontgaan dat ik de minister heb gevraagd hoe hij op die ontwikkeling anticipeert. Ik ben natuurlijk heel benieuwd naar dat antwoord. Ik denk dat het heel verstandig is om mensen die allerlei kwade ideeën hebben, te weren.

Volgens mij is dat ook mogelijk. Ik wacht even op het antwoord van de minister en kom daar dan wellicht in de tweede termijn op terug.

Minister **Opstelten**: Voorzitter. Ik dank de geachte afgevaardigden voor hun interventies. Ik begin met het algemene punt dat mevrouw Berndsen en enkele anderen aangaven, namelijk de wijze en de frequentie van rapporteren en hoe vaak wij de rapportages evalueren. Bovendien ga ik in op de interventie van de heer Van Hulst, waarover ik zelf iets heb gezegd. In het mondelinge vragenuur vlak na 9/11 dit jaar hebben wij daar ook even over gesproken in de Kamer. Het verraste en verbaasde mij dat de heer Van Hulst niet ervan op de hoogte bleek te zijn dat wij een heel evaluatieproces onder de titel «rapport-Suyver» achter de rug hebben. Dat is mijns inziens een voorbeeld van de wijze waarop je zoiets moet doen. Ik heb het zelf als heel comfortabel en plezierig ervaren dat het kabinet en de Kamer zich bij dit belangrijke onderwerp zo zorgvuldig, open en niet in beton gegoten opstelden. Zo zit ik zelf ook in elkaar. Het verraste mij ook dat de heer Van Hulst op die dag, tien jaar na 9/11, met zulke opmerkingen kwam. Dat had ook eerder of later gekund; laat ik het zo zeggen. Wij hebben namelijk gewoon een afspraak. Je kunt veel van mij vinden, maar ik houd mij in ieder geval aan afspraken. De afspraak is om eens in de vijf jaar de terrorisme-aanpak te evalueren. Omdat ik dat niet te lang wil laten duren, kom ik in de loop van volgend jaar met een gedegen voorstel voor een aanpak. Wij zullen dan met elkaar bezien op welke wijze wij dit gaan evalueren. Voor die tijd zullen wij ook geen maatregelen nemen om iets af te schaffen of toe te voegen, tenzij dit nodig is. Als er namelijk iets voorvalt, waardoor bekend wordt dat wij iets nooit meer moeten doen, zal ik niet zeggen: wij hebben een jaar geleden geëvalueerd en toen wij hebben dit afgesproken, dus dat doen wij niet. Er kunnen natuurlijk altijd omstandigheden zijn waardoor je afwijkt van de afspraken. Ik zal de terrorisme-aanpak dus eens in de vijf jaar evalueren. Er is even over gedebatteerd, want mevrouw Berndsen en de heer Pechtold hadden liever dat ik hier sneller mee zou beginnen. Ik wil echter liever de gemaakte afspraak volgen, maar ik doe dit voortvarend in de loop van volgend jaar. Wij zullen daarbij ook het punt van de financiën aan de orde stellen, maar ik vind het niet zo effectief om nu een financieel plaatje te maken met een overzicht van wat alles kost. Wat wij tot op heden hebben gedaan, houdt een heleboel mensen van de straat. Dit zal niet leiden tot andere maatregelen. Je moet natuurlijk altijd een kosten-batenanalyse in het hoofd hebben en proportioneel bezig zijn. De dreiging is momenteel beperkt, zoals dit debat ook aangeeft, maar als er dreiging is, is er natuurlijk altijd aanleiding om aan het bestaande instrumentarium vast te houden. Dit is de lijn en daarbij zou ik het willen laten. Het debat over de evaluatie van de commissie-Suyver eindigde eendrachtig. Dat vond ik wel mooi. Bij dit onderwerp is dat een mooie positie. Dit is alles wat ik hierover wilde zeggen. Ik zit er dus totaal open in.

Mevrouw **Berndsen** (D66): Is de minister het met mij eens dat het toch wel verstandig is om te bekijken wat de genomen maatregelen kosten? Als de minister dat nu niet wil doen, kan hij dan wel toezeggen dat hij bij de evaluatie de kosten helder in beeld zal brengen?

Minister **Opstelten**: Ik zal een voorstel doen waarin staat op welke wijze het kabinet denkt dat de evaluatie over vijf jaar moet plaatsvinden. Er zal natuurlijk altijd een kosten-batenanalyse aan de orde komen, maar gun mij even tijd om daar intelligent mee om te gaan in plaats van de rekenmeesters aan het werk te zetten om met financiële plaatjes te komen. Kan mevrouw Berndsen mijn voorstel even afwachten? Mag ik dat vragen? Ik kom ermee en zal dit punt betrekken bij het voorstel.

Mevrouw **Berndsen** (D66): Ik constateer een toezegging van de minister.

Minister **Opstelten**: Nee. Mevrouw Berndszen zei van tevoren al dat zij het mij lastig zou maken. Dat is ook haar taak. Het is echter mijn taak om vast te houden aan de ingezette lijnen en daarin consistent te zijn. Men kan mij veel verwijten, maar dit doe ik in ieder geval wel. Ik zal dus de financiën en de wijze waarop wij daarmee omgaan, meenemen in het voorstel voor de evaluatie. Natuurlijk zijn er kosten. Natuurlijk moet je de financiën betrekken bij een evaluatie. Dat zullen wij ook doen, maar hoe wij dat doen, is iets anders. Wij zullen elkaar nog daarover spreken. Ik hoop dat mevrouw Berndszen dan zeer tevreden is. Dan mag zij zeggen dat ik goed naar haar geluisterd heb.

Heeft het zin om halfjaarlijks met een rapportage te komen? Enkelen hebben dat gevraagd en ook intern hebben wij daarover gesproken. Wij zijn er volledig van overtuigd dat wij dit niet zouden moeten doen; eens in het jaar is voldoende. Ik zal echter wel per kwartaal een dreigingsanalyse sturen naar de Kamer en daar gaat het de leden der Kamer om. Zij willen weten wat er aan de hand is en wat de actuele gegevens zijn. Zij willen informatie over de actualiteit en het beeld dat ik mij daarbij vorm. Als de Nationale Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid uit de Telegraaf wordt geciteerd, zijn dat citaten die de Telegraaf heeft overgenomen uit de dreigingsanalyse die de Kamer heeft gekregen. Meestal zijn de citaten letterlijk, met hier en daar een kleine toevoeging voor rekening van de journalist. Als ik een foto van de coördinator zie, lees ik het bijbehorende stuk natuurlijk meteen. De teksten op zich herkende ik direct, omdat ik dat stuk naar de Kamer heb gestuurd. Graag spreek ik met de Kamer af dat wij één keer per jaar een monitor en een keer per kwartaal een dreigingsanalyse naar de Kamer sturen. Als er iets aan de orde is, informeer ik de Kamer natuurlijk altijd, want ik heb een informatieplicht naar de Kamer.

De heer **Elissen** (PVV): Ik weet niet of de minister nog ingaat op de vorm en inhoud van de monitor, zodat wij ook echt kunnen monitoren.

Minister **Opstelten**: Natuurlijk zal ik er rekening mee houden dat monitoren echt monitoren is. Het is een iets steviger stuk dan alleen afvinken en bezien of wij alle dingen die wij vroeger hebben toegezegd, zijn nagekomen. Het is geen voortgangsrapportage. Monitoren is iets belangrijker. Daarbij worden de volgende vragen beantwoord: wat doe je, wat is er aan de hand en wat zijn de vergezichten? Je laat daarin ook iets van je visie zien. Ik begrijp de opmerking van de heer Elissen echter heel goed en houd daar ook rekening mee.

De heer **Elissen** (PVV): De minister kennende en erop vertrouwend dat hij de opmerkingen meeneemt, ga ik ervan uit dat die monitor in de toekomst in ieder geval zodanig is ingericht dat wij daar iets van voortgang aan kunnen aflezen en dat wij in ieder geval een aantal vaste parameters daarin zullen terugzien, naast alle losse, vernieuwende elementen.

Minister **Opstelten**: Mevrouw Berndszen merkte een belangrijk punt op, namelijk de lokale signalering van de geradicaliseerde eenlingen. Zij vroeg of in dit verband aanvullende maatregelen worden getroffen. Er wordt aangesloten bij het huidige lokale radicaliseringsbeleid dat sinds jaren goed verloopt. Dat is heel belangrijk. Er wordt bovendien geïnvesteerd in aanvullende kennis en handelingsperspectieven. Op dit moment vinden onderzoeken en analyses op dat vlak plaats. Bij de eenlingen zijn wij gewoon op zoek; wij weten daar niet alles van. Daarvoor hebben wij het lokale bestuur en de lokale autoriteiten hard nodig. Wij zetten ons dus daarvoor in.

Meerderden hebben gevraagd welke strategie er gebruikt wordt om radicaliserende eenlingen te ontdekken en te stoppen. Dit is een belangrijk onderwerp. Het tijdig ontdekken en tegenhouden van een geradicali-

seerde eenling is echter ongelooflijk moeilijk. Een eenling communiceert zelden over zijn gewelddadige plannen en geeft vaak ook weinig of geen signalen af. Dat moeten wij helaas onderkennen. Uit de Nationale contraradicalisme-strategie die vandaag op de agenda staat, blijkt dat de inlichtingen- en politiediensten prominent aandacht geven aan de vroegtijdige detectie van geradicaliseerde eenlingen. Het monitoren van het internet is een van de manieren om indicaties voor radicalisering te vinden. Daar wordt momenteel fors op ingezet. Daarnaast zijn met name eerstelijns werkers, zoals wijkagenten, buurtwerkers et cetera in een positie om signalen over radicaliserende eenlingen op te pikken. Zij zullen daar nog beter op worden toegerust. Onze steden hebben dat soort netwerken en kunnen met een enkele beweging of met een enkel signaal de stad de thermometer aanleggen en doen dit ook met een zekere consistentie. Dat is belangrijk; het is goed dat wij die netwerken hebben ontwikkeld.

De heer **Çörüz** (CDA): Wellicht is dit het geschikte moment om een punt van zorg onder de aandacht te brengen. Ik ben het volledig met de minister eens dat je dit om te beginnen goed lokaal moet monitoren. De minister noemde ook de desbetreffende diensten: politie en anderen. De minister noemde dit «vroeg detectie». In dit verband wijs ik op mijn motie waarin ik vraag om ervoor te zorgen dat geradicaliseerden geen wapen krijgen. Wat schetst mijn verbazing? Uit het antwoord op mijn vragen of er een koppeling is tussen de AIVD en de politie die een vergunning geeft, blijkt dat dit helemaal gescheiden trajecten zijn. Hoe komt de minister dus erachter dat iemand die geradicaliseerd is of wiens familie geradicaliseerd is, in het bezit komt van een wapen? Ik vind het antwoord op mijn vragen enigszins bestuurlijk, want daarin wordt aangegeven dat men gemeend heeft, de bestanden gescheiden te houden. Ik begrijp dit allemaal wel, want het gaat om politieke principes, maar hoe komt de minister er dan achter? Hoe gaat de minister het zo organiseren dat die geradicaliseerde geen wapen krijgt?

Minister **Opstelten**: Ik herken hierin de consistentie en vasthoudendheid van de heer Çörüz. Hij heeft die vraag namelijk al eerder gesteld. Collega Donner is verantwoordelijk voor de AIVD. Dat is niet omdat men dacht dat men die verantwoordelijkheid beter niet aan mij zou kunnen geven, maar omdat dit functioneel gescheiden moet blijven; het is beter om dit absoluut gescheiden te houden. Dat is zowel voor mij als voor collega Donner een goede zaak en het is ook goed voor de positie van de AIVD. Wat dat betreft ben ik een geharnast bewindspersoon; het is goed om dit gescheiden te weten. Ik moet er echter wel van op aankunnen dat ik de gegevens krijg, zodra ik ze nodig heb. Daarom hebben wij de NCTV. Die krijgt alle gegevens van de diensten als daar aanleiding toe is en coördineert die. Hij hakt de knopen door over wat er moet gebeuren met de gegevens, want de AIVD heeft geen operationele bevoegdheden en dat is ook belangrijk. Ik wil aan dit principe vasthouden. Daar moeten wij geen enkel misverstand over laten ontstaan. Ik heb net het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over de situatie in Alphen aan de Rijn ontvangen. Het gaat daarin over wapenbezit en over risicopersonen die wapens bezitten. Dat is natuurlijk een andere situatie, maar dit heeft hier wel mee te maken. Ik heb al eerder gezegd dat ik dit soort situaties ook zal bekijken in het kader van het antwoord dat ik naar de Kamer zal sturen in de loop van deze maand. Mijn positie hierin is niet gemakkelijk, want ik overschrijd niet de grens om bij elke wapenvergunning aan de AIVD te vragen of er iets is met betrokkenen. Dat kunnen wij niet en in die situatie mogen wij ook niet verzeild raken, zeg ik er bij voorbaat bij.

De heer **Çörüz** (CDA): Ik heb een vervolgvraag om dit scherp te krijgen. Ik deel de visie van de minister dat je die trajecten in beginsel gescheiden

moet houden. Wij spreken vandaag met de minister over terrorisme. Daaraan vooraf gaat radicalisme. Ik moet er niet aan denken dat wij met de minister moeten gaan praten over een persoon zoals Breivik, maar dan in Nederland; iemand die geradicaliseerd is, aan een wapen is gekomen en de manier waarop hij daaraan is gekomen. Wij moeten niet achteraf zo'n situatie krijgen. Hoe de minister het regelt, via de NCTV of anders, is minder belangrijk, als er maar op gezette tijden signalen zijn over mensen aan wie wij geen wapen moeten toestaan, zodat wij niet achteraf een discussie krijgen over de wijze waarop wij het hadden moeten organiseren et cetera. Dan zijn wij namelijk te laat.

Minister **Opstelten**: De heer Çörüz kan erop rekenen dat wij aandacht hebben voor geradicaliseerde, terroristische eenlingen. De heer Çörüz wijst in dit verband op Noorwegen. Het is de taak van de diensten om te achterhalen welke mensen signalen afgeven dat zij vatbaar zijn voor radicalisme en dat zij totaal op de verkeerde weg zijn. Vervolgens is het aan mij en de NCTV om direct op te treden. Wij dienen met scherp te opereren. De heer Çörüz heeft uitstekend geformuleerd dat dit de lijn is waarop mijn verantwoordelijkheid zich manifesteert.

Mevrouw **Berndsen** (D66): De minister legt terecht uit hoe de lokale gemeenschappen, de gemeenten, betrokken worden bij het eventuele detecteren van die verwarde eenlingen. Ik weet dat de AIVD ooit een heel mooi programma had voor wijkagenten om te kunnen signaleren. Kunnen mensen die in dienst zijn van een gemeente, ook op een dergelijke manier leren signaleren?

Minister **Opstelten**: Absoluut. Je moet mensen scholing en educatie geven over wat zich überhaupt kan voordoen in de dreiging van terrorisme. Ik weet uit eigen ervaring dat dit ook bij mensen van de gemeente gebeurt. Wij moeten daarvoor ook de burgemeesters meekrijgen, maar die opereren in ons land uitstekend op dat vlak. De politie, de wijkagenten moeten hieraan meedoen, evenals allerlei andere mensen die in die situatie een rol kunnen spelen. Dat is het lokale netwerk. Dat is de verdienste van de manier waarop wij in ons land richting hebben gegeven aan de contraterrorismeaanpak. De tijd is over dat mensen dit onzin vinden. Men heeft gevoel voor de sense of urgency, zonder daarin te overdrijven. Die kunst hebben wij ontwikkeld in de afgelopen tien jaar en daar kunnen wij best een beetje trots op zijn. Wij moeten nu geen andere weg op gaan, maar dit verankeren, borgen en scherp daarin blijven. Het verbeteren van het zicht op de toegang van de risicopersonen tot wapens en explosieven of kunstmest is buitengewoon belangrijk. Via wetenschappelijk onderzoek en internationaal overleg wordt geprobeerd om meer inzicht te krijgen in individuele radicaliseringsprocessen. Deze inzichten zullen ten goede komen aan de nog verder te ontwikkelen aanpak.

Hoe staat het met de kosten van de bodyscanners voor de beveiliging van de burgerluchtvaart? In 2006 zijn vijftien bodyscanners aangeschaft. De kosten hiervoor zijn betaald door de douane, de NCTV en Schiphol samen. Naar aanleiding van het kerstincident in 2009 zijn 60 nieuwe scanners aangeschaft en vanwege de urgentie van de inzet daarvan heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie een deel van de kosten betaald. De rest is betaald door Schiphol, dat de kosten via de security service charge doorberekent aan de passagier; dat lijkt mij terecht.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de vloeistoffenmaatregel op de luchthavens? Ik zal straks in dit verband nog even ingaan op de vraag van de heer Elissen, want gisteren stond ik om 08.00 uur in de RAI de IATA toe te spreken. Op dat congres ging het ook hierover. Het is mooi dat wij dat grote congres en alle deskundigen van de hele wereld een paar dagen in ons land hebben. In Europees verband werken de Commissie, de

lidstaten en de luchtvaartsector aan het wegnemen van alle beperkingen voor het meenemen van vloeistoffen voor 29 april 2013. Die tijd is nodig om tot een geharmoniseerde aanpak binnen de EU te komen, maar ook om hierover, gezien het internationale karakter van de burgerluchtvaart, goede afspraken te maken met bijvoorbeeld de VS, Canada en Australië. In de aanloop naar de IATA-conferentie hebben wij hier enige bezoekers uit andere landen gehad om het hierover te hebben. Wij hebben in vergelijking met andere landen een heel unieke samenwerkingsvorm om alle bescherming, protectie en security binnen de burgerluchtvaart telkens tegen het licht te houden. Op dit vlak wordt samengewerkt tussen alle betrokken overheden en alle private sectoren. Wij voeren dus een gedegen, goed en kwalitatief zeer hoogwaardig beleid. Dat werd gisteren op het IATA-congres goed naar voren gebracht door de CEO van Schiphol. Ik kom nu op het voorstel van mevrouw Bernds en in verband met de TFTP. Ik vat mijn antwoord kort samen: dit voorstel gaat te ver. Mevrouw Bernds refereerde aan de standpunten die het kabinet in de BNC-fiche heeft neergelegd. Wij hebben behoefte aan een nadere onderbouwing van de noodzaak en de proportionaliteit van een dergelijk systeem. Dit is ook vaak in de voorbespreking van de JBZ-Raad aan de orde geweest, evenals de financiële onderbouwing. De Commissie moet daarvoor een impact assessment aandragen, zodat wij een goed inhoudelijk oordeel kunnen vellen over alle ins en outs. Ik verval in herhaling, want ik heb dit reeds gezegd in antwoord op vragen van de heer Schouw tijdens het algemeen overleg in verband met de JBZ-Raad onlangs. Ik voeg eraan toe dat het mijns inziens goed zou zijn als de Commissie het Europees Parlement consulteert op dit terrein. Het Commissiestandpunt is namelijk rechtstreeks terug te voeren op een afspraak met het Europees Parlement bij de totstandkoming van de TFTP-overeenkomst in 2010. Sommigen herinneren zich dat; mevrouw Hennis, u zou zich dat net kunnen herinneren. Tegelijkertijd lijkt er een kloof te bestaan tussen deze mededeling en de verwachtingen van het Europees Parlement. Ik ben er heel duidelijk over. Wij staan daar scherp in; ik heb niets toe te voegen aan wat ik toen zei. Eerder nemen wij geen standpunten in. De Commissie weet dit. Wij herhalen dit continu bij de vergaderingen van in de JBZ-Raad.

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): De minister prikkelt de voormalige rapporteur van het Europees Parlement, vooral op het punt van TFTP en SWIFT.

Minister **Opstelten**: Dat was geenszins mijn bedoeling.

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): In mijn vorige rol heb ik gezegd dat het, als deze gegevens en dit inzicht zo belangrijk zijn in de strijd tegen terrorisme, aan te bevelen is om dit op Europees grondgebied te analyseren en geen data in bulk over te dragen aan een andere grootmacht, ook al is dat onze bondgenoot, de Verenigde Staten. Dat was het uitgangspunt voor een Europees TFTP. Als die sleutel van de Amerikanen zo ingewikkeld is, zeg dan tegen hen: help dan een beetje, want jullie zijn onze bondgenoot. Het eerste punt waarover duidelijkheid moet komen, is dus dat het nut, de noodzaak en de toevoegde waarden van het TFTP nu voor eens en altijd moeten worden aangetoond.

Minister **Opstelten**: Zeker, dat zijn wij dus wederom met elkaar eens. Dat zei ik ook. Het is fijn dat u dit in alle scherpheid nog eens aan mij vraagt, want dit moet op tafel komen. We moeten de grote meerwaarde zien. De andere vragen zijn: «waarom is dit?» en «waarom zal dit?» U moet niet vergeten dat er al een heleboel gebeurt en dat wij iets willen wat beter is dan wat er nu is. Daar moet je niet te lang mee wachten. Daar kom ik straks met een ander punt op terug.

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): Ik ben nu terug in mijn rol als Kamerlid. Ik ben het van harte met de minister eens dat wij de meerwaarde moeten zien, maar ik daag de minister ook uit. Misschien wil hij hier nu niet op reageren, maar als blijkt dat die meerwaarde er niet is, wat dan? Wat zijn dan de gevolgen voor de met de Amerikanen gesloten overeenkomst?

Minister **Opstelten**: Zo ken ik mevrouw Hennis niet. Dat zijn alsvragen en daar ga ik totaal niet van uit. Ik ga er echt van uit dat die meerwaarde gewoon wordt aangetoond. Anders zijn we met een onderwerp bezig waaraan ik geen tijd wil besteden. Er is behoefte aan het kennen van die data. We weten ook hoe het nu loopt. Dan moet je bij de verbetering in het hele systeem vragen wat de meerwaarde is. Die meerwaarde moeten wij in deze tijd glashelder en transparant aantonen. Ik ga ervan uit dat dit ons samen met de Commissie gaat lukken, maar we zijn er dus nog niet. Ik ben nog niet tevreden.

De heer **Çörüz** vroeg hoe het kan dat iemand die op de terroristenlijst staat, les geeft. Dat is een relevante vraag. Het gaat om de zogenaamde taal- en cultuurlessen, die overigens buiten de reguliere schooltijden en buiten de bestaande bekostiging plaatsvinden; daar moeten wij precies in zijn. Deze lessen vinden plaats in het weekend of na de schooltijd. Het zijn dus geen scholen die onder toezicht staan van de Nederlandse overheid en de onderwijsinspectie; ook daar moeten wij heel precies in zijn. Na het vonnis in de strafzaak tegen de LTTE-aanhangers zal het Openbaar Ministerie het onderwerp van de scholen, in het bijzonder de sluiting daarvan, aan de orde stellen bij de gemeenten. Dit vonnis wordt deze maand verwacht.

De heer **Çörüz** (CDA): De minister stapt er wel heel snel overheen. Ik vind het ingewikkeld om mijn buurvrouw uit te leggen dat, als wij mensen en organisaties op een terrorismelijst plaatsen – dat doen we zorgvuldig en dat doen we niet voor niets, want dat zijn gevaarlijke organisaties en personen – die lieden vervolgens lesgeven, ook al weet ik dat die lessen niet worden bekostigd en buiten het reguliere systeem vallen. De eerste vraag moet zijn hoe dit kan. De inhoud van de lessen et cetera vind ik dan even van secundair belang. Hoe kan dit? De Nationale Recherche is hierop gestuit. Ik denk dat ook de AIVD en de NCTV hierop zijn gestuit. Moeten wij niet veel meer voorkomen dat dit gebeurt? Het is van tweeën één. Als die organisaties en personen met goede redenen op die lijsten staan, moet je niet willen dat die lieden vervolgens les kunnen geven.

Minister **Opstelten**: Zeker. Ik wil het even kort samenvatten, want ik dacht dat ik glashelder was. Als het deze maand verwachte vonnis in de strafzaak tegen die LTTE-aanhangers – dat is natuurlijk afhankelijk van wat daar aan de hand is; dat moet gewoon duidelijk zijn – daar aanleiding toe geeft, kunnen de gemeenten natuurlijk maatregelen nemen en die scholen sluiten. Dat kan wel. Om misverstanden te voorkomen: de scholen staan niet op die lijst; de LTTE staat op de lijst. We leven natuurlijk in een rechtsstaat. Het Openbaar Ministerie heeft nu gewoon een zaak en het vonnis komt deze maand.

De heer **Çörüz** (CDA): Dat vind ik ingewikkeld. In de door u genoemde rechtszaak gaat het om een verdenking van chantage, het ophalen van geld et cetera. In die rechtszaak wil, mag en kan ik niet interveniëren, maar u als minister en wij als parlement hebben gezegd dat die organisaties en personen niet deugen. Daarom staan zij op die lijst. Ik vind dat u moet zeggen dat zij helemaal geen les mogen geven in die scholen.

Minister **Opstelten**: Dan zeg ik het nog een keer. Het is goed dat de heer Çörüz die vraag stelt, want dan ontrafelen wij dit. Het is voor de heer

Çörüz ook goed om de precieze informatie te hebben. Er staan geen personen op die lijst; de LTTE staat op die lijst. Daar hebben wij het over. Er is nu een zaak van het OM. Wij hebben dus geen lijst met allerlei personen; het gaat om de LTTE. Daar is het OM nu mee bezig. Wanneer het vonnis er is, kunnen de gemeenten op basis van dat vonnis optreden. Dat vind ik glashelder.

De heer **Çörüz** (CDA): Dit zijn toch personen van de LTTE die lesgeven? Het is van tweeën één. Er moet eigenlijk gezegd worden: u komt die school niet in, want u mag geen lesgeven. Die strafzaak is een afgeleide hiervan. Die moet gewoon zijn richting krijgen, maar je kunt mensen en organisaties niet op een lijst plaatsen en vervolgens toestaan dat vertegenwoordigers van die organisaties les geven. Dat wordt dan ingewikkeld.

Minister **Opstelten**: U gaat nu dwars door een zaak, want hier is natuurlijk de Nationale Recherche aan de orde. Er is een zaak van het OM. De LTTE is de organisatie. We gaan natuurlijk bekijken of het juist is dat het in die zaak om de LTTE gaat. Er wordt een vonnis gewezen en dan kan er worden opgetreden. Ik vind het echt glashelder.

De heer **Çörüz** (CDA): Ik pak het er nog maar even bij: «Tamil Tijgers beheren 21 Nederlandse scholen».

Minister **Opstelten**: Waar staat dat? Waaruit hebt u dat? Uit een krant?

De heer **Çörüz** (CDA): Ja, volgens mij het Algemeen Dagblad. Dat zult u ook wel hebben.

Minister **Opstelten**: Dan nog is het zo dat het gaat om de LTTE, de organisatie. Natuurlijk gaat het om de Nationale Recherche, want het OM doet niets zonder de politie en de Nationale Recherche. Het is dus aangekaart en het dient voor de rechter. Het OM heeft dit aangekaart. Deze maand wordt vonnis gewezen en dan kan men optreden. Dat hoort bij de rechtsstaat waarin wij leven. Met een lijst van de Nationale Recherche kun je niet zomaar allerlei maatregelen nemen, tenzij daar aanleiding toe is en je dit staande kunt houden voor de rechter.

De **voorzitter**: Mijnheer Çörüz, dit is de laatste keer op dit punt.

De heer **Çörüz** (CDA): Ik wil het scherp hebben. We hebben toch een lijst, die in de volksmond «terrorisielijst» wordt genoemd? Daar staan personen en organisaties op. Die staan daar met goede redenen op, omdat zij als gevaarlijke mensen of organisaties worden beschouwd.

Minister **Opstelten**: Nee, de school staat daar niet op.

De heer **Çörüz** (CDA): Nee, ik heb het over de Tamil Tijgers. Die staan op die terrorisielijst.

Minister **Opstelten**: Nogmaals: de LTTE staat daarop. De Nationale Recherche heeft rapport uitgebracht. Dat hebt u op de een of andere manier gezien; ik weet niet hoe. Dit is voor het OM aanleiding om maatregelen te nemen. Niemand anders dan het OM kan dit in ons land. Het OM daagt voor de rechter en de rechter doet een uitspraak. Met die uitspraak kunnen maatregelen genomen worden. Hoewel dit buiten het reguliere onderwijs valt – dat wil ik ook nog een keer zeggen, want het is niet zomaar een school en de onderwijsinspectie heeft er niets mee te maken – kan men dan op andere gronden maatregelen nemen. Ik moet echter wel eerst die uitspraak van de rechter hebben.

De heer **Çörüz** (CDA): Mijn punt is dat de Tamil Tijgers kennelijk 21 scholen beheren. Dat had niet mogen gebeuren. Los daarvan zie ik dat de Tamil Tijgers geld inzamelen en afpersen en dat dit heeft geleid tot een rechtszaak. Die rechtszaak moet zijn beloop hebben, maar dat is het tweede punt. Ik vind het ingewikkeld dat wij in Nederland kennelijk toestaan dat organisaties of personen die op een terrorismelijst staan, scholen beheren of lesgeven. Dat is mijn punt.

Minister **Opstelten**: Nee, dat is een verkeerde indruk. Er is ook geen enkele aanleiding om dat te vinden. De Nationale Recherche en het OM hebben goed geacteerd; we wachten nu op de rechter. Met die gegevens in de hand kun je maatregelen nemen, maar er moet buitengewoon zorgvuldig worden geopereerd door de politie en bijvoorbeeld de gemeenten. Als daar aanleiding voor is, zal ervoor gezorgd worden dat dit gebeurt. Nu begrijp ik het beter, want ik dacht gewoon aan de normale rechtsgang: Nationale Recherche, het Openbaar Ministerie, vonnis van de rechterlijke macht en optreden. Dat kan natuurlijk ook, maar het is dus nooit de bedoeling van de heer Çörüz geweest om daar één woord aan te wijden. Met bepaalde gegevens in de hand gaan wij natuurlijk altijd naar gemeentebesturen om te zeggen: nu is het afgelopen en nu wordt er hoe dan ook opgetreden. Dat kan. Ik ben dus blij dat wij heel precies hebben geopereerd en uiteindelijk elkaar hebben gevonden. Ik zal natuurlijk direct na de vergadering met de nationale coördinator even bekijken of er aanleiding is om nu toch al op te treden en daar niet mee te wachten. Laten we het zo doen. Wij danken u zeer.

Hoeveel Nederlandse jihadisten zijn er nu in het buitenland en wat wordt daartegen gedaan? Daarover zijn ook schriftelijke vragen gesteld. Die worden zo snel mogelijk beantwoord, indien mogelijk deze week. Uit het onderzoek van de AIVD naar terrorisme is gebleken dat in de afgelopen twee jaar enkele tientallen jihadisten hebben gepoogd om vanuit Nederland deel te nemen aan de internationale jihad in landen zoals Pakistan, Afghanistan, Jemen en Somalië. Van hen zijn enkele jihadisten nog steeds actief in die landen. De AIVD tracht om potentiële uitreizende jihadisten voor vertrek in het vizier te krijgen om daadwerkelijk vertrek te voorkomen. Als de AIVD informatie krijgt dat een jihadist zich al in zo'n regio bevindt, zal de AIVD proberen om controle op deze persoon te krijgen als hij terugkeert naar Europa. De AIVD doet daartoe ook intensief onderzoek op internet, waarbij wordt samengewerkt met internationale collega-diensten. Specifiek is van belang dat de AIVD onderzoek doet naar concrete reisbewegingen van mogelijke jihadisten. Dat is een van de prioriteiten in onze contraterrorismestrategie. Daarvoor is het gebruik van passagiersgegevens van belang. Onder mijn verantwoordelijkheid wordt tevens ingezet op het tegengaan van deze ongewenste reisbewegingen. Dit thema maakt, zoals gezegd, een belangrijk onderdeel uit van de nationale contraterrorismestrategie die wij vandaag bespreken. Ik dank de heer Çörüz voor zijn vraag over de Moslimbroederschap. Daardoor kon ik die passage nog even lezen. De heer Çörüz heeft de stukken goed gelezen en heeft daar niet overheen gelezen. Hij gaat terecht niet over één nacht ijs. De aangehaalde passage in de brief van 17 juni lijkt inderdaad strijdig, maar is dat niet. Daarom schudde ik al «nee», want ik had die passage natuurlijk ook gelezen. In het onderzoek van de AIVD naar de Moslimbroederschap in Nederland is geconstateerd dat de activiteiten van de beweging op de lange termijn een risico zouden kunnen vormen voor de democratische rechtsorde in Nederland. Die conclusie is het gevolg van het streven van de Moslimbroeders in Nederland om de islam leidend te laten zijn in alle aspecten van het leven van de moslims en van veiligheidsbewuste en heimelijke optredens van de beweging. De feitelijke dreiging wordt echter bepaald door de intentie en potentie van de Moslimbroeders en de weerstand daartegen. Het tegen elkaar afzetten van de conclusies leidt tot de inschatting dat de beweging in Nederland thans

geen feitelijke dreiging vormt voor de democratische rechtsorde of de nationale veiligheid. Dat gaat dus om de korte termijn. Daarnaast is er de lange termijn en «in zichzelf». Dat zijn drie onderdelen. Op dit moment is er geen dreiging, maar op de langere termijn in potentie wel.

Ook mevrouw Hennis sprak over de reisbeweging. Dat is een ongelooflijk belangrijk onderwerp. Migratie en reisbewegingen zijn goed voor de economie, maar hebben ook risico's. Daarom is er een versterking van het grenstoezicht door het programma Vernieuwing Grensmanagement. De verantwoordelijkheid ligt natuurlijk bij mijn collega Leers van Immigratie en Asiel. Het doel is om sneller, slimmer en beter toezicht te houden met het oog op de nationale veiligheid en de bestrijding van de illegale immigratie, criminaliteit en terrorisme. Het gaat ook om toezicht op de Schengen-buitengrenzen. Daarom is er Europese afstemming. Die is natuurlijk continu aan de orde in de JBZ-Raad. In de vergadering van de JBZ-Raad van 27 en 28 oktober komt de Commissie met plannen voor het in- en uitreisysteem. Dit wordt te zijner tijd via een BNC-fiche met deze commissie besproken in het algemeen overleg over de JBZ-Raad.

Mevrouw Hennis vroeg of ik precies kan aangeven op welke punten de huidige Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme nog tekortschiet. De tekortkomingen in de Wwft hebben onder meer betrekking op elementen van het cliëntenonderzoek dat moet worden uitgevoerd door instellingen die onder de reikwijdte van de Wwft vallen. Hierbij moet worden opgemerkt dat bepaalde tekortkomingen een gevolg zijn van een discrepantie tussen de aanbeveling van de FATF en de EU-regeling die de basis vormt voor de Nederlandse antiwitwasgeving. Ook was er kritiek op de termijn voor het melden van ongebruikelijke transacties aan de FIU in Nederland, namelijk maximaal veertien dagen. Het melden zou voortaan onverwijld moeten geschieden. De gesignaleerde tekortkomingen van de Wwft worden geadresseerd in het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wwft, dat op 17 juli jl. in consultatie is gegaan. Het is nu dus in consultatie. Na de consultatie van de Raad van State komt het wetsvoorstel naar de Kamer.

Wat zal het verschil zijn na invoering van een autonome strafbaarstelling inzake terrorismefinanciering? De wijze van strafbaarstelling van terrorismefinanciering in het Nederlandse recht wijkt momenteel af van de wijze van strafbaarstelling in het merendeel van de FATF-landen. In Nederland is terrorismefinanciering strafbaar als voorbereiding van terroristische misdrijven of als deelneming aan een terroristische organisatie. De FATF geeft blijkens het evaluatierapport over Nederland de voorkeur aan autonome strafbaarstelling van terrorismefinanciering. Naar de mening van het kabinet en – dat is niet onbelangrijk – ook van het Openbaar Ministerie voldoet de huidige wijze van strafbaarstelling om in voorkomende gevallen effectief tegen financiering van terrorisme te kunnen optreden. Naar mijn stellige overtuiging zou dit met een nieuwe, zelfstandige strafbaarstelling hetzelfde zijn. In die zin is er dus geen verschil. Hooguit zal een apart wetsartikel de kwalificatie van feiten eenvoudiger en daardoor effectiever maken. Op dit moment leg ik de laatste hand aan het concipiëren van het voorstel tot invoering van een autonome strafbaarstelling van terrorismefinanciering. Ik ben daar even mee gestopt voor het bijwonen van dit overleg. De Kamer kan dit voorstel verwachten in de eerste helft van volgend jaar.

Mevrouw Hennis vroeg hoe ik aankijk tegen het feit dat Al Qaida onverminderd sterk is op het Arabisch schiereiland, hoewel recent enkele leiders zijn gedood. Ik zie op zich geen tegenstelling. De uitschakeling van de Amerikaanse geestelijk leider Al-Awlaki van Al Qaida op het Arabisch schiereiland afgelopen vrijdag is een zware klap voor het netwerk, zoals de regering-Obama heeft gesteld. Dat hebben wij allemaal gevolgd. Tegelijkertijd betekent dit niet de definitieve ondergang van het jihadistische netwerk. Dat is de conclusie van het door mevrouw Hennis aangehaalde rapport van West Point. Al Qaida blijft ondanks de uitscha-

keling van Al-Awlaki een gevaarlijk jihadistisch netwerk. Vergelijk het met de dood van Bin Laden: zijn dood betekent niet dat Al Qaida hiermee definitief is uitgeschakeld en geen dreiging meer vormt. Dat wil ik met nadruk stellen.

Is de dreiging die uitgaat van geradicaliseerde eenlingen in Nederland inderdaad beperkt, zoals in de contraterrorismestrategie staat? Ja, die dreiging is inderdaad beperkt, maar dit betekent niet dat we onze ogen moeten sluiten voor de mogelijkheden die er zijn. Vandaar dat wij grote aandacht aan dit fenomeen schenken.

Mevrouw Hennis vroeg waarom de EU-lidstaten die deelnemen aan het Visa Waiver Program, hun krachten niet bundelen bij het TSC-arrangement. Voltrekt zich hier wederom het welbekende verdeel-en-heersspelletje van de VS? Is er sprake van volledige wederkerigheid? Dit punt bespreken wij natuurlijk herhaaldelijk heel open met onze Amerikaanse collega's. Ongeveer tien EU-lidstaten hebben al een TSC-arrangement met de VS. Omdat de VS en de betrokken lidstaten vertrouwelijkheid hebben afgesproken, is niet bekend welke lidstaten dit zijn. Dat is natuurlijk belangrijk en vanzelfsprekend; dat moeten wij respecteren. De inhoud van de arrangementen is evenmin bekend. Door de reeds bestaande arrangementen en de vertrouwelijkheid is samen optrekken moeilijk te realiseren. De EU-lidstaten mogen overigens met derde landen bilaterale akkoorden sluiten, zolang de EU dat zelf niet heeft gedaan en zolang de afspraken binnen de EU-regels blijven. Onze inzet is daarom dat de afspraken binnen de nationale regels en de EU-regels blijven. Wij moeten niet uit het oog verliezen dat de VS het TSC-arrangement als voorwaarde stellen voor voortzetting van deelname aan het Visa Waiver Program. Daar komt het allemaal dus bij elkaar. Net als de andere EU-lidstaten hechten wij aan visumvrijstelling voor Nederlandse ingezetenen die naar de VS reizen. Deelname aan het Visa Waiver Program is van groot economisch belang, gelet op de omvang van het Nederlandse reisverkeer naar de VS. Het voorgestelde arrangement is gebaseerd op wederkerigheid.

Mevrouw **Hennis-Plasschaert** (VVD): Ik onderschrijf de opmerking van de minister over het belang van Nederlandse deelname aan het Visa Waiver Program, maar is er echt sprake van volledige wederkerigheid bij het uitwisselen van gegevens en de nadere eisen die worden gesteld om deelname te continueren? Ik begrijp dat ons EU-kader ons toestaat om met derde landen bilaterale MoU's of arrangements te organiseren, maar het is zo jammer dat de EU haar in potentie machtige positie op het wereldtoneel ook ten opzichte van de VS niet weet te benutten, omdat de EU-landen elkaar onvoldoende weten te informeren en hun krachten niet weten te bundelen. De Amerikanen overvragen en stellen verschillende eisen aan de lidstaten. Ik maak mij hier echt al jaren druk over. Ik zal mij nu inhouden, maar ik vind dit echt een zwakgebod en het is mij veel waard dat de minister dit in de Raad aan de orde stelt.

Minister **Opstelten**: Bij de PNR ligt het natuurlijk weer anders, maar in dit arrangement is het zoals ik het heb geschetst. We hebben die positie natuurlijk te respecteren, want we moeten daar heel zorgvuldig mee omgaan. Zowel op ambtelijk niveau als op politiek en bestuurlijk niveau hebben wij overigens ongelooflijk goede posities bij de Amerikanen. Ik ga binnenkort ook weer op bezoek bij de minister voor Home Security en alle mensen om haar heen. En bij de IATA-conferentie is ook de hoogste Amerikaanse man aanwezig. We hebben hierover een heel goed, open en diepgaand overleg. Ik vind dus dat wij het vertrouwen moeten hebben dat wij eruit komen binnen de bestaande spelregels. Ik begrijp de door mevrouw Hennis aangegeven positie heel goed. We zullen ook scherp in de gaten houden dat wij hierover in Europa op termijn, zoals wij ook bij het PNR proberen, op dezelfde wijze afspraken maken.

Nu kom ik bij het PNR. De staatssecretaris heeft daar namens mij kritische woorden aan gewijd, helemaal via de lijn. Dit is ook aan de orde geweest in het meest recente algemeen overleg over de JBZ-Raad. We zijn er gewoon niet uit; eergisteren heb ik dat ook weer gedeeld met de Amerikanen. Eurocommissaris Malmström weet dat ook. Ik wil de posities niet telkens herhalen. We zullen dit natuurlijk telkens per algemeen overleg volgen. Het gaat om twee punten: de doelbinding en de bewaartermijn. Op die twee punten liggen wij nog uit elkaar. Ik hoop dat wij wel bij elkaar komen. Ik denk dat een heleboel collega's van mij uit andere landen dezelfde positie innemen. Dat versterkt de positie. Er wordt geprobeerd om de EU hierover te laten onderhandelen met de VS. Wij als EU-partners zullen de Commissie daar uiteindelijk in moeten steunen. We zijn er dus nog niet.

De heer Elissen vroeg naar de samenhang tussen de contraterrorismestrategie en de Cyber Security Strategie. De contraterrorismestrategie richt zich op alle terrorismedreigingen, nationaal en internationaal. Daarbij zijn vier hoofdpunten geformuleerd. De Cyber Security Strategie is breed. In het debat over DigiNotar zullen wij het morgen ook hierover hebben, maar ik vind het fijn dat de heer Elissen dit punt nu al naar voren brengt. De Cyber Security Strategie richt zich op alle vormen van cyber crime, waaronder terrorisme. De strategieën overlappen elkaar inhoudelijk dus deels. Maatregelen en beleid worden optimaal op elkaar afgestemd. Daarom is het goed dat dit zowel op ministersniveau als op ambtelijk niveau in dezelfde hand ligt. Dit is een heel belangrijk punt. Ik heb met de Kamer goede afspraken gemaakt over de Cyber Security Strategie en het dreigingsbeeld. Ik kreeg ook enige ruimte van de Kamer, die zei: het is beter om er iets langer over te doen maar het wel heel goed te doen dan om het heel snel maar minder goed te doen. Het moet natuurlijk een 10 zijn. Dit komt dus in november; ik zal dat ook morgen zeggen. Bij de dreigingsanalyse zal de Cyber Security Council een heel belangrijke rol spelen. De heer Schouw heeft toen ook om een analyse gevraagd van ons huidige juridische instrumentarium en van wat wij daar naar mijn mening extra op zouden moeten loslaten. Dat zijn enkele zaken die eraan komen.

De heer **Elissen** (PVV): Heb ik het goed begrepen dat in Nederland één coördinerend minister de regie voert op het punt van internetveiligheid en cyber security en in dit verband ook op het punt van contraterrorisme? Dat heb ik al eerder gevraagd en ik zal het morgen in het debat over DigiNotar misschien weer aan de orde stellen. Ik vraag dit ter geruststelling, want er waren misverstanden, ook bij collega-Kamerleden en bij ambtenaren. Is de veiligheid bij u in goede handen en voert u de regie? Daar mag geen misverstand over zijn.

Minister **Opstelten**: Daar is totaal geen misverstand over, bij wie dan ook, zeker niet bij mijn collega's. Daar ben ik duidelijk over. Ik doe dit in nauwe samenwerking, vooral met de minister van Defensie – die heeft natuurlijk een grote kennis van zaken in zijn organisatie en investeert daar, ondanks de bezuinigingen, terecht in, want die knowhow moeten wij vasthouden – en de minister van EI&I. Ook andere ministers hebben hier natuurlijk mee te maken, bijvoorbeeld de minister van BZK, die in het debat over DigiNotar een belangrijke rol speelt vanwege zijn verantwoordelijkheid voor de ICT in het openbaar bestuur. Elke gebruiker van ICT is ook verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid en moet die veiligheid waarborgen; mag ik het zo simpel zeggen? Dat is de taakverdeling. U kunt het morgen nog een keer vragen, maar ik heb nu alvast een beetje geoefend.

Hoe worden de gevolgen van een mogelijke aanslag in Nederland beperkt? De pijler «voorbereiden» in de strategie is aan dit onderwerp gewijd. Hoe is Nederland optimaal voorbereid op een aanslag en de gevolgen daarvan? Ik som de maatregelen kort op: beheersing van de

ontstane crisis, het wegnemen van de mogelijke vervolgdreiging, het handhaven van de rechtsorde en het voorkomen van maatschappelijke wanorde. Dat zijn de vier pijlers en daarbij hebben wij natuurlijk allerlei scenario's, maar dit is voor de Kamer de hoofdlijn. Er wordt veel geoefend op nationaal en regionaal niveau. Oefenen is gewoon het belangrijkste. Papier is geduldig, maar oefenen en het in de praktijk laten zien zijn natuurlijk belangrijk voor de crisisbeheersing. Daar gaat het om.

Wordt in de voortgangsrapportage met «security by design» eigenlijk niet «privacy by design» bedoeld? Toen ik daarnaar luisterde, dacht ik: ja, zo zou je het inderdaad ook kunnen noemen. Wat dat betreft, is er geen verschil tussen wat de heer Elissen zei en wat wij hebben geformuleerd. Waarom is een deel van de NCTV-site in het Arabisch? Veel informatie over terrorisme is in het Arabisch. Dat zal de heer Elissen ook ervaren wanneer hij op zoek is naar die sites. Ook journalisten en specialisten schrijven in die taal. De NCTV wil ook die specialisten bedienen met inzichten die relevant zijn voor terrorismebestrijding. Dit komt dus niet voort uit een correct idealisme. Het is keiharde effectieve terrorismebestrijding en het is dus keihard noodzakelijk om dit te doen.

De heer Elissen sprak ook over het nieuwe beveiligingsconcept voor de burgerluchtvaart, waar ik gisteren in mijn korte speech ook op inging. Zal dit nieuwe concept geen negatieve invloed hebben op het beveiligingsniveau in de burgerluchtvaart? Wordt vliegen onveilig? Nee, integendeel; de heer Elissen kent mij. Ik bedank hem voor die vraag. Het antwoord is dus: nee, het beveiligingsniveau is totaal niet in het geding. Anders had ik die speech natuurlijk niet gehouden. Het doel van de introductie van het nieuwe beveiligingsconcept is dat met dezelfde of met minder middelen hetzelfde of een hoger beveiligingsniveau wordt bereikt. Daarnaast is het nieuwe concept flexibeler, zodat beter met nieuwe dreigingen kan worden omgegaan. In vergelijking met het huidige systeem, dat vooral gericht is op het vinden van verboden voorwerpen, houdt het nieuwe concept veel meer rekening met de werkwijze van terroristen en de risico's die ons bedreigen, bijvoorbeeld via de informatie over het voorbereiden van aanslagen of over kritieke momenten in de voorbereiding van een aanslag. Het nieuwe concept is naast de huidige detectiemaatregelen ook gericht op een op een vroeg tijdstip verstoren van pogingen tot aanslagen.

Wat zijn de opzet en de inrichting van het experiment? De inrichting van het SURE-beveiligingsconcept bevindt zich nog in een zeer pril stadium. Ik heb het gisteren aangekondigd. Het is fijn dat dit al zo snel gehoor heeft gevonden. Voordat een dergelijk concept daadwerkelijk geïntroduceerd kan worden, moeten enkele stappen worden doorlopen. Een van die stappen is dat het concept en de onderliggende principes worden gedeeld en verder worden ontwikkeld in samenwerking met onze internationale partners. Dat betreft zowel de autoriteiten als de internationale luchtvaartsector. Ze waren gisteren allemaal aanwezig. De top van de hele wereld was dus aanwezig. Dat was dus het punt om het even «los te laten».

Zonder steun van de internationale gemeenschap is het invoeren van een nieuw concept natuurlijk volstrekt zinloos. Dit proces zal tijd in beslag nemen. Het is moeilijk om te voorspellen hoeveel tijd daarvoor nodig is. Het belangrijkste is dat de eerste stappen nu worden gezet. Ik heb gisteren wel ervaren dat wij op dit terrein een gezaghebbend land zijn en dat het ertoe doet wat wij vinden. Daar wordt naar geluisterd. We hebben een grote naam op te houden en dat zullen wij ook doen.

In hoeverre leiden de aanslagen van de anarchisten in Griekenland en Italië ertoe dat deze mensen geweerd worden uit Nederland? De verantwoordelijken voor de aanslagen in Griekenland, behorend tot de Cellen van het Vuur, zijn gearresteerd en inmiddels veroordeeld. Dat lijkt mij het helderste antwoord. Deze mensen zullen op korte termijn niet uitreizen naar Nederland. In algemene zin kunnen Griekse of Italiaanse burgers als

EU-burgers niet geweigerd worden binnen de EU. Daarover ging het debatje tussen de heer Elissen en mevrouw Berndsen.

Tot slot Kunduz: hoe zien de jihadisten de Nederlandse missie? De Kamer kan ervan verzekerd zijn dat de jihadisten in Afghanistan en daarbuiten de Nederlandse missie zien als onderdeel van de Westerse strijd tegen de islam. Zo kijkt men ertegen aan. Niet hun oordeel, maar het internationale oordeel over het bevorderen van een democratisch bestuur is leidend-gevend voor de civiele missie die Nederland daar neerzet.

De **voorzitter**: Er is behoefte aan een tweede termijn.

Mevrouw **Berndsen** (D66): Voorzitter. Ik dank de minister voor de beantwoording. Hij toont zich weer een meester in het zodanig formuleren van zinnen dat je denkt dat je een toezegging krijgt, maar dat blijkt dan toch niet zo te zijn. Ik probeer het dus nog één keer in mijn eigen woorden. De minister zei dat hij in de loop van volgend jaar met een gedegen aanpak wil komen voor een evaluatieonderzoek. Ik verwacht dat de minister in die aanpak ook de financiën aan de orde zal stellen. Daarbij gaat het niet om de uitkomsten, maar wel om het feit dat de financiën onderzocht gaan worden. Als ik die toezegging kan krijgen, ben ik tevreden.

De heer **Çörüz** (CDA): Voorzitter. Ik dank de minister voor de heldere antwoorden. Ik vond het te waarderen. Af en toe hadden wij even een stevig debat, maar dat verduidelijkt een aantal zaken. Het is ook goed dat de minister toch nog eens gaat kijken naar het dossier van de Tamil Tijgers en contact gaat opnemen met de gemeenten. Hoewel ik de argumentatie van de minister over radicalisering, wapenverginning, de AIVD en de NTCV bestuurlijk begrijp, heb ik nog wel zorgen. Als het misgaat, kan ik het mijn moeder niet uitleggen. Zij zal immers zeggen: «Het is toch dezelfde overheid? Waarom hebben ze elkaar niet even gebeld om te voorkomen dat de verkeerde persoon legaal een wapen in handen heeft gekregen?» Ik zou de minister er dus nog toe willen aanmoedigen en prikkelen om dit te bekijken. Nogmaals, bestuurlijk en rechtstatelijk begrijp ik hem, maar we moeten dit voorkomen. In het kader van de Arabische Lente gebeuren goede dingen in verband met de democratiseringsprocessen. Er komen echter ook vele zaken bij, bijvoorbeeld de vele wapens: conventionele wapens, chemische wapens en – als het allemaal klopt – biologische wapens. Terrorismebestrijding is ook internationale terrorismebestrijding. Wordt er actie ondernomen om te voorkomen dat die wapens in verkeerde handen komen en vervolgens naar Nederland komen?

De heer **Elissen** (PVV): Voorzitter. Ik dank de minister voor de heldere en intrigerende wijze van beantwoorden; we kennen deze minister als daadkrachtig en helder.

Ik meende de minister te horen zeggen – misschien heb ik dat verkeerd verstaan – dat de AIVD geen operationele bevoegdheden zou hebben. Misschien kan de minister dat in een context plaatsen, want volgens mij heeft de AIVD wel dergelijke bevoegdheden; die gaan zelfs zeer ver. Wat het experiment op Schiphol betreft: ik begrijp natuurlijk dat wij zeer gezaghebbend zijn en dat middels profiling tot een betere preselectie wordt gekomen. Dat soort experimenten is natuurlijk fantastisch. Ik wil alleen wel de toezegging van de minister dat wij te zijner tijd bericht krijgen over de bevindingen, zeker als zij leiden tot een significante bijstelling van het beveiligingsniveau. Dan kunnen we daarover nog met elkaar in gesprek.

Tot slot heb ik van de minister begrepen dat er min of meer een toezegging is dat er nog gekeken wordt naar de wijze van rapporteren:

een vaste component met vaste parameters versus een flexibel deel. Daar ben ik tevreden mee.

Minister **Opstelten**: Voorzitter. Het is precies zoals mevrouw Berndszen het zei: ik zal in het evaluatievoorstel terugkomen op de wijze waarop de financiën aan de orde worden gesteld; dat waren mijn letterlijke woorden. Dan kunnen wij daar met elkaar iets van vinden en dat bespreken. Dat komt dus aan de orde.

Ik dank de heer Çörüz voor het feit dat hij doorvroeg over de Tamils. Hij weet dat we direct na deze vergadering aan de slag gaan; dat is trouwens altijd zo.

Ik wil geen misverstanden laten bestaan, want de heer Çörüz moet natuurlijk in alle familieverbanden kunnen vertellen wat er gebeurt. Het onttrekt zich wel eens aan de openbare waarneming, maar ik moet er natuurlijk van uit kunnen gaan dat ik op het juiste moment de gegevens krijg over radicaliserende eenlingen en dat soort figuren, zodat wij dat soort mensen geen wapenvergunningen geven. Daar hoeft geen misverstand over te bestaan; in die situaties zullen we natuurlijk zeer nauwgezet opereren.

Het punt in verband met de Arabische Lente is natuurlijk werk voor de AIVD, natuurlijk in goede internationale samenwerking.

Toen ik sprak over de bevoegdheden van de AIVD, bedoelde ik dat de AIVD informatie inwint. Dat zijn operationele bevoegdheden, die zelfs zijn vastgelegd in de wet. Ik bedoelde dat de AIVD geen executieve bevoegdheden heeft, want die liggen bij de politie en het Openbaar Ministerie. Wie heeft er geen operationele bevoegdheden in de organisatie? Iedereen in de organisatie heeft operationele bevoegdheden, maar je moet wel precies zijn. Die bevoegdheden zijn vastgelegd in de wet, maar de AIVD heeft geen executieve bevoegdheden. Het gaat om het inwinnen van inlichtingen.

Natuurlijk zal ik de Kamer informeren wanneer wij verder zijn met het beveiligingsconcept voor de luchtvaart.

De heer **Çörüz** (CDA): Volgens mij is mijn vraag over de Arabische Lente en de chemische, conventionele en biologische wapens die mogelijk anderszins in verkeerde handen komen, blijven liggen. Zijn u en onze diensten daar alert op?

Minister **Opstelten**: Dat is een verantwoordelijkheid van de AIVD. Dit is natuurlijk internationaal werk. Dat zijn de situaties waarin veiligheidsdiensten hun werk doen. Op basis daarvan wordt opgetreden. Dit is dus bijna een vraag naar de bekende weg; natuurlijk gebeurt dit.

De **voorzitter**: Ik dank de leden voor de inbreng, de minister voor de beantwoording en de andere aanwezigen voor de belangstelling.